

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОРТЕПІАНО

Для студентів
Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Освітнього рівня – першого (бакалаврського)
Освітньої програми
025.00.02 Сольний спів

Київ - 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2049/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«   » 2023 р.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОРТЕПІАНО

Для студентів

Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Освітнього рівня – першого (бакалаврського)
Освітньої програми

025.00.02 Сольний спів

Київ - 2022

Розробники:

Ляшенко Ольга Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент;

Бутенко Тетяна Максимівна, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Полянський В. А., проф.; *Беренбейн І. С.*, канд.мист., доц.; *Куришев Є.В.*, *Ляшенко О. Д.*, канд. пед. н., доц.; *Гаркуша Л.І.* ст.викладач, *Бутенко Т.М.* доцент, *Гумінюк С. П.*, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол №__ від «07» вересня 2022 р

Завідувач кафедри _____ Катерина ЗАВАЛКО
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної) програми від «5» вересня 2022 року

Гарант освітньої (професійної) програми _____ Яна КИРИЛЕНКО
(підпис)

Робочу програму перевірено _____ 2022 року

Заступник декана з

науково-методичної та навчальної роботи _____
(підпис)

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. _____ (М.Малуха) _____ (М.О.Малахова М.О.), «28» 08 2023р., протокол № 9
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та Оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8 кредитів / 240 годин	
Курс	4	
Семестр	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	2 змістові модулі	
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, у тому числі:	30	30
Аудиторні	18	18
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль	10	10
Самостійна робота	-	-
Форма семестрового контролю	-	Екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна містить такі розділи:

- теоретичний (реалізується у ході індивідуальних занять із кожним студентом залежно від його здібностей та попередньої музичної підготовки);
- практичний (здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять у процесі вивчення музичних творів та їх художнього виконання);
- самостійна робота студентів (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування у позааудиторних індивідуальних заняттях).

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування *інструментально-виконавської компетентності* майбутніх солістів-вокалістів та керівників вокальних ансамблів у процесі засвоєння фортепіанних творів.

Завдання навчальної дисципліни:

- опанування студентом-вокалістом техніки гри на музичному інструменті;
- оволодіння інтерпретаційними уміннями у процесі роботи над фортепіанними творами;
- розвиток музичних здібностей студентів (музичний слух, музична пам'ять, відчуття метроритму тощо);
- засвоєння методів роботи над музичним твором;

– розвиток інтелектуальної, естетичної і духовної сфер студента на високохудожніх зразках вітчизняної і зарубіжної музики.

Вивчення дисципліни «Фортепіано» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних *компетентностей*:

Програмні компетентності		
Загальні компетентності	ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК 12	Здатність працювати автономно.
	ЗК 14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
	СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
	СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання	
ПРН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом на належному фаховому рівні під час виконавської та диригентської діяльності
ПРН 2	Володіти методами репетиційної роботи та концертних виступів.
ПРН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту
ПРН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
ПРН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих інтерпретацій.
ПРН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН 17	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

- **знати:** творчі риси композиторів різних епох; музикознавчу та мистецтвознавчу термінологією та користуватися нею; специфіку виконання музичних творів різних жанрів та стилів на фортепіано;
- **вміти:** під час гри на фортепіано відображати засоби музичної виразності (інтонувати мелодію, відтворювати динамічні та агогічні вказівки, грати твори у різному темпі тощо); читати ноти з листа та вільно грати двома руками; транспонувати нескладні мелодії та підбирати на слух; грати соло та акомпанувати собі (іншому студенту) на фортепіано під час співу; створювати власну інтерпретаційну модель музичного твору; емоційно-образно та виразно виконувати музичні твори на публіку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Семестрові
		Аудиторна					
		Лекції	Модульне контрольне	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Творче музикування з використанням сформованих навичок при вивченні програмового матеріалу							
Тема 1. Ансамблеве музикування як засіб розвитку творчих здібностей музикантів-інструменталістів	9			9			
Тема 2. Підбір по слуху, транспонування та імпровізація	9			9			
Модульне контрольне прослуховування	2	2					
Семестровий контроль	10						
Разом	30		2	18			10
Змістовий модуль 2. Підготовка екзаменаційної програми студентом							
Тема 1. Творче прочитання авторського тексту	9			9			
Тема 2. Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації	9			9			
Модульне контрольне прослуховування	2	2					
Семестровий контроль	10						
Разом	30		2	18			10
Усього	60		4	36			20

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Творче музикування з використанням сформованих навичок при вивченні програмового матеріалу.

Тема 1. Ансамблеве музикування як засіб розвитку творчих здібностей музикантів-інструменталістів

Музичні задатки, музичні здібності, уява та уявлення. Гра в ансамблі як засіб розвитку творчих здібностей музикантів-інструменталістів. Слухомоторні уявлення та шляхи розвитку технічно-рухової сфери музиканта.

Література основна: 1, 3, 4.

Література додаткова: 2, 5, 7.

Тема 2. Підбір по слуху, транспонування та імпровізація

Провідна роль слухової сфери. Методи навчання гри по слуху. Транспонування зі збереженням аплікатури основної тональності. Кадансові обернення в різних мелодійних та ритмічних варіантах. Навички ритмічної та мелодійної імпровізації.

Література основна: 2, 4.

Література додаткова: 4, 8, 11.

Змістовий модуль 2

Підготовка екзаменаційної програми студентом

Тема 1. Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації

Інтерпретаційна модель музичного твору. Виконавсько-інтерпретаційна модель музичного твору. Твори кантиленного характеру. Віртуозні твори. Емоційно-образний зміст музичних творів. Драматургія та архітектоніка музичних творів. Засоби реалізації інтерпретаційної моделі музичного твору.

Основна література: 3.

Література додаткова: 3, 8, 9, 10.

Тема 2. Виконавське сприйняття художніх образів музичних творів

Піаністичні засоби відтворення авторського тексту. Особливості фактури музичного твору. Винайдення зручної аплікатури. З'ясування усталених характерних ознак обраних музичних творів. Винайдення та застосування відповідної артикуляції. Засоби художнього відтворення музики у фортепіанному мистецтві

Основна література: 2, 4.

Література додаткова: 1, 2, 5, 6, 11.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Макстмальна кількість балів	Кількість одиниць	Макстмальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	18	18	18	18
Робота на практичному занятті	10	18	180	18	180
Модульне контрольне прослуховування	25	1	25	1	25
	Разом	-	223	-	223
Максимальна кількість балів: 446					
Розрахунок коефіцієнта: Усього за період роботи до екзамену– 446 балів, що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнту –7,4 Екзамен 40 балів					

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення бакалаврів з дисципліни професійного спрямування «Сольний спів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування занять, поточну роботу на практичних (індивідуальних) заняттях, виконання самостійної роботи, модульне контрольне прослуховування. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Модульне контрольне прослуховування №1	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентом музичних творів, які опрацьовувалися ним протягом вивчення змістового модуля 1	Своєчасність виконання модульного контрольного прослуховування	5
	Виконання музичних творів по нотах з дотриманням усіх нотних позначень	5
	Зіграти музичний твір в ансамблі з іншим студентом (або викладачем)	5
	Зіграти нескладний музичний твір та транспонувати його в одну з тональностей до 2х знаків при ключі	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів		25
Модульне контрольне прослуховування №2	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентом музичних творів, які опрацьовувалися ним протягом вивчення змістового модуля 2	Виконання одного музичного твору напам'ять	5
	Виконання другого музичного твору напам'ять	5
	Інтонаційна, динамічна та ритмічна цілісність під час виконання музичних творів	5
	Осміслена побудова інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів		25
Усього		50

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

У 8 семестрі основною формою контролю є екзамен. Програма екзамену складається з двох творів: п'єси та поліфонічного твору або твору великої форми.

Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Студент демонструє емоційний відгук на музику, сценічну свободу, виконує в характері, відчувається розуміння форми та цілісності музичних творів.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Студент втілює драматургію музичних творів, розуміння виразності музичної мови.
C	75-81 балів	Добре – загалом добрий рівень умінь та навичок із незначною кількістю помилок. Студент доносить зміст твору, але не вистачає якісного звуковидобування, фразування, вистроєності динамічного плану тощо.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє маловиражені технічні, артистичні можливості, невпевненість у своїх діях.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок. Студент зіштовхується із технічними зривами, погано інтонує, застосовує брудну педалізацію.
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом 60 год.: практичних – 36 год., МК –4 год., семестровий контроль – 20 год.

	VII семестр		VIII семестр	
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Творче музикування з використанням сформованих навичок при вивченні програмового матеріалу		Підготовка екзаменаційної програми студентом	
К-сть балів за модуль	223 балів		223балів	
Заняття	1 – 9	10– 18	1 – 9	10– 18
Лекційні				
Семінари				
Практичні	9	9	9	9
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Тема 1.1. Ансамблеве музикування як засіб розвитку творчих здібностей музикантів-інструменталістів 99 б.	Тема 1.2. Підбір по слуху, транспорт та імпровізація 99 б.	Тема 2.1. Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації 99 б.	Тема 2.2. Виконавське сприйняття художніх образів музичних творів 99 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота - 25 б.		Модульна контрольна робота - 25 б.	
Усього за період роботи до екзамену– 446 балів. Коефіцієнт – 7,4, що прирівнюється до 60 балів +40 балів, які студент отримує на екзамені.				

6.5. Орієнтовний репертуар для вивчення

П'ЄСИ

Бетховен Л. Контрданси. Екосези.
Гершвін Дж. Прелюдії (за вибором).
Дремлюга М. Прелюд Фа-дієз мажор.
Лисенко М. Експромт.
Ліст Ф. Втіха №4,5.
Мендельсон Ф. Пісні без слів (за вибором).
Равель М. Пavana.
Сен-Санс К. Карнавал тварин.
Степовий М. Маленька поема. Прелюд.
Шопен Ф. Ноктюрни. Вальси.
Шостакович Д. Прелюдії (за вибором).
Штогаренко А. Етюд-картини (за вибором).
Шуберт Ф. Музичні моменти.
Шуман Р. Фантастичні п'єси.
Якушенко І. Джазовий альбом (за вибором)

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

Бах І. Прелюдії і фуґи.
Гендель Г. Чаконна Фа-мажор.
Регер М. Фугетта тв.17.
Скорик М. Прелюдії та фуґи Соль-мажор,
Хіндеміт П. Фуґа Фа-мажор.
Шумейко В. Прелюдія та фуґа Соль-мажор.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

Бетховен Л. Сонати (за вибором).
Гайдн Й. Сонати (за вибором).
Гендель Г. Соната-фантазія До-мажор.
Гріґ Е. Соната Мі-мінор.
Моцарт В. Сонати (за вибором),
Скарлатті Д. Сонати (за вибором).
Степаненко М. Соната-балада Мі-мажор.
Шуберт Ф. Сонати Ля-мінор, Ля-мажор.

НОТНІ ВИДАННЯ

1. Барвінський В. Сонати. – К., 1990. – 64 с.
2. Барвінський В. Твори для фортепіано. Упорядник С. С. Павлишин. – К., 1988. – 158с.
3. Беркович І. Концерт №3 для фортепіано з оркестром. – К., 1968. – 36с.
  1. Бах Й. С. Двоголосні інвенції. – К., 2004. – 31 с.
  2. Бах Й. С. Маленькі прелюдії та фуги. – К., 1993. – 48 с.
  3. Бах Й. С. Інвенції для фортепіано. – К., 1988. – 88с.
  4. Бетховен Л. Вибрані фортепіанні твори. – К., 1975. – 68 с.
  5. Бетховен Л. П'єси для фортепіано. – К., 1993. – 79 с.
  6. Граємо джаз. Твори українських композиторів для фортепіано. – К., 1990. 48с.
  7. Гріг Е. Поетичні картинки для фортепіано. – К., 1967. – 18 с.
  8. Клементі М. Сонатини. – К., 1993. – 23 с.
  9. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. Редакція М. Б. Степаненка. – К., 1994. – 62 с.
  10. Левченко Л. Музичне джерельце. Збірка музичних творів. Випуски 1,2,3,4. – Харків, 2004.
  11. Маленький віртуоз. Збірник етюдів та віртуозних п'єс зарубіжних композиторів для фортепіано Вип. 2. – К., 1970. – 48с.
  12. Моцарт В. Сонати для фортепіано. – К., 1975. – 325с.
  13. Моцарт В. Три сонати для фортепіано. – К., 1993. – 32 с.
  14. Поліфонічні п'єси для фортепіано. /Переклав І. Беркович. Зошит I – II. – К., 1957. – 20с.
  15. Полянський В. Американські блюзи. Хрестоматія. – К., 2004. – 64с.
  - 16.
  17. Популярні твори для фортепіано. Вип. 3. Укладач Б.Р. Верещагін. – К., 1977. – 39 с.
  18. П'єси та ансамблі для фортепіано. Упорядник Ю.В. Доля. – К., 2005. – 31 с.
  19. Равель М. Твори для фортепіано. – К., 1976. – 217с.
  20. Сонатини для фортепіано. Для середніх класів ДМШ. Упорядкування Ю.В. Долі. – К., 2008. – 29 с.
  21. Скрябін О. Етюди для фортепіано. Редакція К. Ігумнова. – К., 1966. –100с.
  22. Тиц М. Сонатина для фортепіано. – К., 1961. – 15с.
  23. Українська фортепіанна музика. Педагогічний репертуар для дітей та юнацтва. Навчальний посібник. Упорядники О.С. Завадська, О.С. Казачук. – К., 2006. – 162 с.

24. Фільц Б. Закарпатські новелети для фортепіано. – Дрогобич, – 2010. – 36с.
25. Фортепіано 6 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 111 с.
26. Фортепіано 6 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 103 с.
27. Фортепіано 7 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 121 с.
28. Фортепіано 7 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 103 с.
29. Черні К. Мистецтво вправності пальців. Тв. 740. Зошити IV, V, VI. – К., 1972. – 92с.
30. Шуман Р. Альбом для юнацтва. Редакція О.Б. Гольденвейзера. – К., 1993. – 36с.
31. Щуровський Ю.С. Вибрані твори для фортепіано. – К., 1987. – 79 с.
32. Щуровський Ю.С. Калейдоскоп. Дитячі п'єси для фортепіано. – К., 1982. – 39с.
33. Етюди для фортепіано на різні види техніки V клас. – К., 1975. – 52с.
34. Theme songs for solo piano. – USA., – 65s.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бурназова В. В. Виконавська самостійність музикантів-інструменталістів: монографія / Віра Володимирівна Бурназова. – Бердянськ: Видавець БДПУ, 2012. – 187с. (В бібліотеці Інституту мистецтв – 2 екз.)
2. Максимов О. Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського./ О. Б. Максимов – Донецьк: Вид. ДДК, 2007. – 127с
3. Рябов І. Виховання та навчання в ДМШ. Фортепіано. / І. Рябов, О. Мурзіна. – К.: Музична Україна, 1988. – 56 с.
4. Шрамко О.І. Основний музичний інструмент: алгоритми методики: навч. –метод. посіб. для студ. муз. ф-тів вищ. пед. закл. / О.І. Шрамко. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. – 219 с.
5. Юник Д. Г. Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування: монографія / Дмитро Григорович Юник. – К.: ДАКККіМ, 2009. – 340 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв – 2 екз.)

Додаткова література

1. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Формування інструментально-виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва / Людмила Гаркуша, Ольга Економова. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2014. – 120 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв є 4 екз.)
2. Гуральник Н. І. Українська фортепіанна школа ХХ століття у контексті розвитку теорії і практики музичної освіти: автореферат дис. ... доктора пед. наук. К., 2008.
3. Комплексний метод навчання на уроках фортепіано в дитячих музичних школах /уклад. Т. А. Ігнатовська. – К.: НАКККІМ, 2013. – 6с.
4. Милич Б. Е. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. / Б. Е. Милич– К.: Муз. Україна, 1982. – 86с.
5. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Г. Нейгауз. – [5-е изд.] – М. : Музыка, 1987. – 238 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 5 екз.)
6. Москаленко В. Г. Про специфіку музичної інтерпретації / В. Г. Москаленко // Київське музикознавство. Проблеми музичної інтерпретації: збірка статей. – 1998. – Вип. 2 С.4-14.
7. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти./ Галина Микитівна Падалка – К.: КГПИ, 1982. – 144 с.

8. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін./ Галина Микитівна Падалка – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
9. Полянський В. Стилїстика раннього джазу / Вячеслав Анварович Полянський – К.: КУім. Грінченка, 2014. – 116с.
10. Свиріденко Н. С. Музика від Розумовських: навч.- метод. посібник для студентів / Наталія Сергіївна Свиріденко – К.: Ун-т імені Бориса Грінченка, 2020. – 180с.
11. Таганов О. Н. Звуковое пространство музыкальных произведений. Особенности психологического восприятия: монография/ О. Н. Таганов. – Николаев: НУК, 2017. – 248с.

8. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Фонд музичних та нотних видань – Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua>>node
2. Ноти українських композиторів <http://ukrnotes.in.ua/>